

Energieverhaal Stad aan 't Haringvliet

[uitkomsten Sprockler-onderzoek]

Inleiding

In veel regio's en gemeenten in Nederland wordt het gebruik van aardgas drastisch teruggedrongen om de gestelde klimaatdoelen te behalen. Dit heeft grote gevolgen voor de manier waarop we onze huizen en gebouwen verwarmen. Omdat we hier allemaal mee te maken krijgen, is het belangrijk dat zoveel mogelijk mensen hierover meedenken. Daarom is een onderzoek uitgevoerd naar de ervaringen van inwoners van Stad aan 't Haringvliet. Dit onderzoek vond plaats in het licht van een pilot in Stad aan 't Haringvliet over waterstofgas als duurzaam alternatief voor aardgas.

Met behulp van de Sprockler-methodiek (zie kader) zijn ervaringen, meningen, verwachtingen en zorgen van inwoners van Stad aan 't Haringvliet verzameld en gevisualiseerd. Waar denken zij aan als het gaat over de toekomstige verwarming van hun huizen? In hoeverre houdt de overstap naar duurzame energie hen bezig? Welke vormen van energievoorziening hebben hun voorkeur? En hoe belangrijk vinden zij het om hierover mee te praten en mee te beslissen? De bijdragen van de Stadtenaren en de uitkomsten van het onderzoek zijn verwerkt en gebundeld in een interactief rapport en voor iedereen beschikbaar.

Lees de verhalen en bekijk alle uitkomsten van het onderzoek in het 'Energieverhaal Stad aan 't Haringvliet':

<https://visualizer.sprockler.com/nl/open/sath>

Over het onderzoek

Voor het inwonersonderzoek is gebruikgemaakt van Sprockler, een onderzoeksmethode om verhalen en data te verzamelen, interpreteren en visualiseren. Sprockler gebruikt zowel kwalitatieve als kwantitatieve informatie. Deze onderzoeksmethode is vooral geschikt voor complexe vraagstukken, waarbij veel partijen betrokken zijn met uiteenlopende perspectieven, ervaringen en belangen. Sprockler brengt verschillende verhalen samen en geeft zo inzicht in wat er speelt rondom een vraagstuk.

Het onderzoek is uitgevoerd door Perspectivity, een collectief van professionals die werken aan complexe maatschappelijke vraagstukken, in samenwerking met het projectteam Stad Aardgasvrij. Begin 2022 hebben zij een vragenlijst opgesteld, die vervolgens op verschillende manieren is verspreid. In juli 2022 is een inwonersavond georganiseerd, waar ruim vijftig Stadtenaren de tussentijdse uitkomsten hebben besproken. Uiteindelijk hebben 89 mensen deelgenomen aan het Sprockler-onderzoek.

Voor meer informatie over het onderzoek, zie de bijlage 'Verantwoording steekproef en responsiviteit'.

Fragmenten uit de verhalen

"Ik wil uiteindelijk zoveel als mogelijk zelfvoorzienend worden. Dus meer zonnepanelen, warmtepomp, batterij en elektrisch koken. Dat is een flinke investering en tijdens die transitie zie ik waterstof als een prima tussenoplossing om van het dure gas af te komen."

"Ik ben voor Stad aardgasvrij, mits het betaalbaar is en blijft. Het Rijk is niet een heel betrouwbare partner, dus we willen krachtige afspraken hebben."

"Momenteel heb ik niet echt een mening. De voors en tegens zijn onduidelijk, de kosten zijn onduidelijk, de continuïteit is onduidelijk. Facts and figures ontbreken."

"Ik zou graag overstappen op aardgasvrij, maar ik ben erg bang dat er toch verborgen kosten aan hangen. En dat als je er eenmaal mee bezig bent, je niet zomaar weer terug kan."

"Wij waarderen de inzet van de betrokken partijen en richten onze visie op de toekomst. We moeten onze aarde beschermen en we zijn gehouden om als goed burger verantwoordelijkheid te dragen."

"We moeten met zoveel mogelijk mensen van fossiele brandstoffen af om het klimaat op onze planeet te redden. Dat is vooral belangrijk voor onze kinderen en kleinkinderen. Ik ben dus erg voor waterstof omdat bij de verbranding geen CO2 vrijkomt."

"Als het gaat om toekomstige verwarming van huizen en mijn eigen huis in het bijzonder, zou ik voorkeur hebben voor een zoveel mogelijk onafhankelijke vorm van verwarmen en koken. Wat mij betreft zou dat door middel van zonnepanelen voor een groot deel opgelost kunnen worden. Omdat het 's winters moeilijk is om zonne-energie op te wekken zou aanvullend een andere vorm van energie aangewend moeten worden. Of (groene) waterstof de oplossing daarvoor is zal aangetoond moeten worden.

Waar het mij om gaat is dat ik zoveel mogelijk zelfvoorzienend kan zijn, zonder afhankelijk te zijn van dure energiebedrijven."

"Wij blijven op gas verwarmen in combinatie met een houtkachel. Wij willen niet als experiment gebruikt worden. Daarnaast is er maar één waterstofaanbieder. Deze krijgt dan een monopoliepositie, waardoor de prijs van waterstof in de toekomst zeer hoog kan worden en de burger niets te kiezen heeft."

"Ik wens volledig elektrisch te worden. Dit omdat mijn woning hiervoor geschikt is. Tevens vind ik op dit moment veel te weinig aanbieders voor waterstof. Als ik volledig overga naar elektrisch kan ik zelf een keuze maken in mijn energieleverancier. Ook verwacht ik aanzienlijk goedkoper in energie te zijn."

"Laten we eerst eens zorgen dat alle huizen goed geïsoleerd zijn, zodat iedereen goed is voorbereid op de nieuwe vorm van energie."

"Ik hoor dat waterstof duur is en niet efficiënt. Nu worden er toch allemaal beloften gedaan, maar hoe weet ik dat die waar worden gemaakt?"

"We zullen alternatieven moeten bedenken voor energie. Elektriciteit, verwarming, enz. Waterstof is een prima alternatief voor aardgas: geen uitstoot, kan lokaal geproduceerd en gebruikmaken van de bestaande infrastructuur. Verder speelt het kostenplaatje natuurlijk ook een rol."

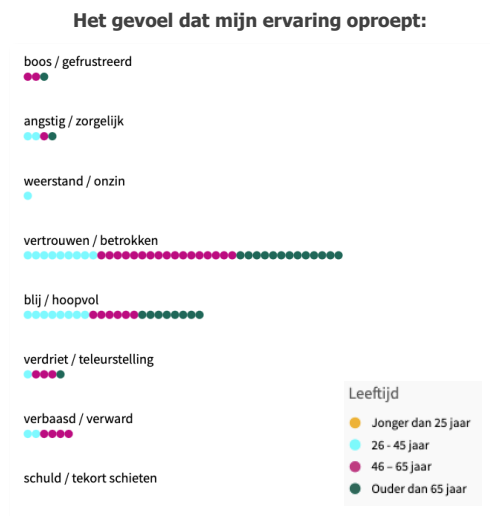
"Jammer dat er mensen zijn die alleen oog hebben voor hun eigen situatie en geen rekening houden met de mensen met oude en slecht te isoleren huizen, en mensen die financiële hulp nodig hebben bij de overgang naar bijvoorbeeld elektrisch koken en nieuwe verwarmingsmogelijkheden."

Wat vertellen de verhalen?

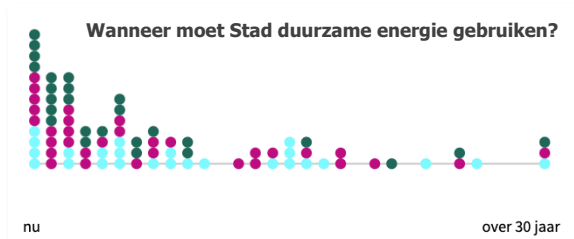
Meningen en ervaringen

De meeste mensen hebben een positief tot erg positief verhaal gedeeld over de toekomstige verwarming van hun huis. De ervaringen die zij hierin beschrijven roepen bij de meeste mensen vertrouwen en betrokkenheid op (49 procent), gevolgd door blijdschap en hoop (28 procent). In veel mindere mate roepen de verhalen negatief getinte emoties op. De verhalen over de toekomst van de energievoorziening voor hun huis houden mensen behoorlijk tot redelijk vaak bezig. Opvallend is dat dit bij mensen met een huurwoning veel minder lijkt te zijn (met de kanttekening dat dit slechts een beperkt aantal mensen is). In het algemeen blijkt dat zeker de positief getinte verhalen mensen vaak tot zeer vaak bezighouden.

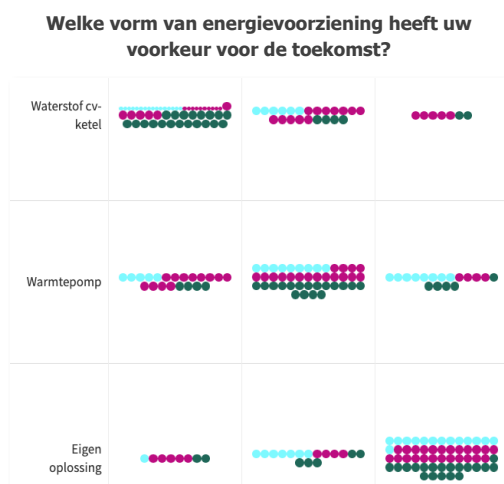

Opties voor verduurzamen

De inwoners die hebben meegedaan aan dit onderzoek vinden dat Stad aan 't Haringvliet eerder nu dan over 20 of 30 jaar moet overstappen op duurzame energie. De mensen die vinden dat de overstap snel gemaakt moet worden, zijn ook vaak de mensen van wie de verhalen hen behoorlijk bezighouden.

Belangrijke overwegingen voor Stadtenaren bij de overstap naar duurzame energie zijn betrouwbaarheid van de warmtevoorziening en de gemaakte afspraken, geld (toekomstige warmtevoorziening mag niet duurder worden) en positieve effecten voor het klimaat. In mindere mate gaat het om de mate van overlast, ontzorging en de sociale omgeving. Voor mensen met een inkomen onder modaal is geld het belangrijkste aspect.

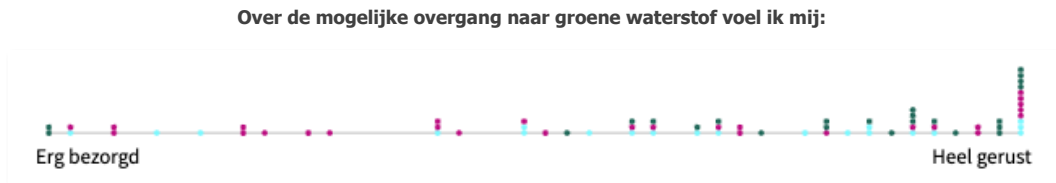

Bij de voorkeur voor energievoorziening zetten de meeste mensen waterstof op de eerste plaats, gevolgd door een warmtepomp en daarna een eigen oplossing. Bij het bepalen van de voorkeur speelt de specifieke situatie van de woning een belangrijke rol, net als de benodigde aanpassingen aan de woning, de kosten van de verschillende vormen van energievoorziening en het gevoel van veiligheid. De deelnemers geven aan zelf een redelijk tot scherp beeld te hebben van de verschillende energieopties.

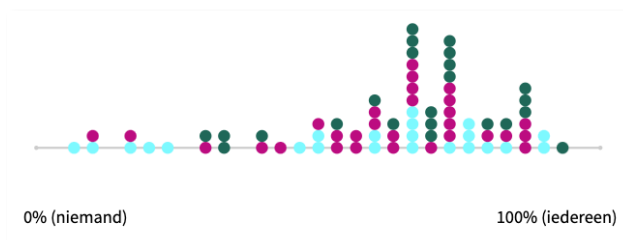
Groen waterstofgas

De meeste mensen zijn redelijk gerust tot heel gerust over een mogelijke overgang naar groene waterstof. Tegelijkertijd is een kleine 20 procent van de deelnemers aan deze Sprockler bezorgd tot erg bezorgd. De meeste mensen voelen zich redelijk betrokken tot betrokken, en redelijk tot goed geïnformeerd.

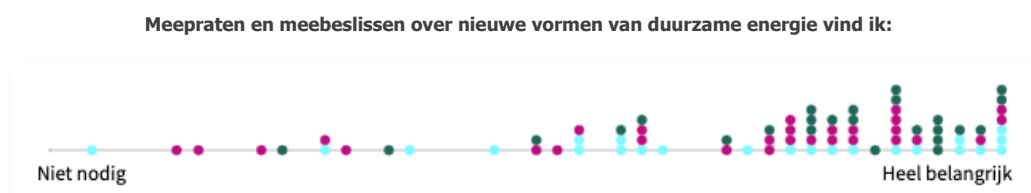
Schattingen over hoeveel procent van de Stadtenaren meedoet aan een collectieve overstap naar waterstof lopen behoorlijk uiteen, met een gemiddelde net boven de 60 procent. Grofweg lijken mensen die een positief verhaal deelden over de toekomstige verwarming van hun huis ook een hogere inschatting te maken van het aantal inwoners dat meedoet aan een collectieve overstap.

Hoeveel mensen denkt u willen meedoen aan een collectieve overstap naar groene waterstof als alternatief voor aardgas?

Meebeslissen

De meeste Stadtenaren vinden meepraten en meebeslissen over nieuwe vormen van duurzame energie belangrijk tot heel belangrijk.

Op de vraag wat je zou doen met 100.000 euro om alle mensen in Stad te betrekken bij de overstap naar duurzame energie, worden uiteenlopende en creatieve ideeën gegeven. Opvallend is dat de meeste mensen voorstellen om persoonlijk met inwoners in gesprek te gaan en in iedere individuele situatie te bekijken wat er nodig is. Ook het bieden van een financiële tegemoetkoming wordt vaak genoemd. Een aantal keer komt terug om met scholen samen te werken en zo kinderen én ouders actief te betrekken.

"Dat geld zou ik besteden aan goede voorlichting, indien gewenst aan de keukentafel. Niet om de Stadtenaren te beïnvloeden, maar om ze objectieve voorlichting te geven waarin het niet centraal staat om ze over de streep te trekken."

Over de deelnemers

De respondenten zijn behoorlijk gespreid onder de verschillende leeftijdscategorieën; alleen in de categorie jonger dan 25 jaar heeft niemand meegedaan. De meeste mensen geven aan bovenmodaal te verdienen, al is er een grote groep die geen antwoord wilde geven op deze vraag. Ruim de helft van de mensen heeft een hbo- of universitaire opleiding afgerond; ongeveer een derde lager of middelbaar beroepsonderwijs. Verreweg de meeste mensen wonen in een koopwoning. De meerderheid van de huizen is gebouwd voor 1945; de andere huizen komen uit verschillende perioden na 1945.

Inwonersavond

Op 7 juli 2022 was er een inwonersavond, waarbij ruim vijftig Stadtenaren aan de slag gingen met de tussentijdse uitkomsten van het Sprockler-onderzoek. In kleine groepen bogen de inwoners zich over de verhalen en meningen van de Stadtenaren en bespraken ze de patronen die ze daarin zagen. Op basis daarvan gaven ze de volgende inzichten en aanbevelingen mee aan het projectteam:

- Er is veel argwaan en onduidelijkheid; meer persoonlijk contact, maatwerk en betere communicatie is nodig. Stadtenaren willen duidelijkheid, betaalbaarheid en zekerheid, met concrete afspraken op korte termijn.
- Maak duidelijk dat dit geen proefproject is, en dat er al ervaring is (bv. in het buitenland) met het verwarmen van huizen met behulp van waterstof. Sommige zorgen kunnen hiermee worden weggenomen.
- Persoonlijke schouw met een persoonlijk aanbod geeft duidelijkheid en is essentieel.
- Het is belangrijk dat het voor iedereen betaalbaar is en blijft. Help de mensen met het aanvragen van subsidies.
- De sfeer is overwegend positief, maar de indruk bestaat dat een groot deel van de inwoners niet betrokken is bij het project. Het is belangrijk om breed draagvlak te krijgen.
- Verbeter de communicatie naar jongeren en huurders. Hun stemmen worden te weinig gehoord.

Lees de verhalen en bekijk alle uitkomsten van het onderzoek in het 'Energieverhaal Stad aan 't Haringvliet':

<https://visualizer.sprockler.com/nl/open/sath>

